

7 edycja Gdańskiego Festiwalu Kultury Żydowskiej „Shalom Polin”

W pierwszy kwietniowy weekend na Uniwersytecie Gdańskim odbyła się 7 edycja Gdańskiego Festiwalu Kultury Żydowskiej „Shalom Polin”. Podczas trzech dni festiwalu miało miejsce wiele wydarzeń poświęconych kulturze żydowskiej. Patronat honorowy nad festiwalem sprawowali JM Rektor UG, prof. dr hab. Piotr Stepnowski, oraz Prezydent Miasta Gdańska, Aleksandra Dulciewicz

Od lewej: Ula Rybicka, Rafał Hetman, Tomasz Pupacz, Patrycja Dołowy, dr Rafał Kowalewski

Fot. Maciej Rybicki

Fot. Maciej Rybicki

– Bogata kultura żydowska, nasze wspólne dziedzictwo i historia to elementy, które są kołem napędowym festiwalu – mówi **Tomasz Pupacz** z Akademickiego Centrum Kultury Uniwersytetu Gdańskiego „Alternator”, pomysłodawca i koordynator wydarzenia. – Ideą projektu jest przybliżanie tradycyjnej kultury żydowskiej w parze z przedstawianiem współczesnego oblicza dzisiejszego Izraela. Poprzez spotkania z twórcami, warsztaty czy wykłady staramy się poszerzać, zwłaszcza u młodego pokolenia, wiedzę na temat wspólnej polsko-żydowskiej tradycji i historii. Nie unikamy przy tym często trudnych i kontrowersyjnych tematów.

WYKŁADY I PREZENTACJE

Festiwal rozpoczął się wykładem **dr. Krzysztofa Ulanowskiego** pt. „Exodus gdański. Żydzi w Wolnym Mieście Gdańsku w latach 1933–1939”, podczas którego prelegent

przedstawił wielowiekową historię żydowskiej społeczności nad Motławą w szerszym kontekście geopolitycznym minionych wieków. Następnie **dr Martyna Wielowska-Baka** wykładem „Kilka słów o kinie izraelskim – na czym polega konflikt między Izraelem a Palestyną?” przybliżyła widzom, na podstawie współczesnych izraelskich produkcji kinowych i telewizyjnych, problematykę związaną z aktualną sytuacją na Bliskim Wschodzie.

Dla zrównoważenia wagi poruszanych tematów publiczność miała także okazję poznać kulturę Izraela od strony kulinarnej dzięki prezentacji **Oli i Sławka Kalkowskich**, twórców restauracji izraelskiej JAFFA Eat & Drink, zatytułowanej „Izraelski twist, czyli kuchnia współczesnego Izraela”, której kulminacyjnym momentem była degustacja różnorodnych potraw przygotowanych przez naszych rozmówców.

Dopełnieniem obrazu dzisiejszego Izraela był wykład **Uli Ry-**

bickiej z Fundacji Żydoteka, która przedstawiła najbardziej cenionych twórców współczesnej prozy Izraela, wybranych według subiektywnego klucza jej autorstwa.

SPOTKANIA AUTORSKIE

Głównym motywem przewodnim tegorocznych spotkań literackich na festiwalu był temat przetwarzania i kultywowania pamięci o ludzkich losach, zdarzeniach i miejscach w kontekście czasów wojennych i powojennych.

Spotkanie autorskie z **Patrycją Dołowy**, autorką reportaży *Skarby. Poszukiwacze i strażnicy żydowskiej pamięci* (Wydawnictwo Czarne 2022) poprowadziła **Krystyna Weiher-Sitkiewicz**. Dołowy opowiadała o swoich spotkaniach i rozmowach z amerykańskimi potomkami polskich Żydów, których przywiodła do Polski legenda o rodzinnym skarbie oraz o historiach Polaków, którzy stali się lokalnymi strażnikami żydowskiej pamięci.

Drugim spotkaniem autorskim

Fot. Maciej Rybicki

była rozmowa przeprowadzona przez **dr. Rafała Kowalskiego** (Muzeum Żydów Mazowieckich w Płocku) z **Rafałem Hetmanem** poświęconą książce *Izbica, Izbica* (Wydawnictwo Czarne 2021). Spotkanie dotyczyło wydobywania z niepamięci postaci i losów, o których uparcie milczały kolejne pokolenia mieszkańców tytułowej Izbicy. Autor z rozmów, świadectw i dokumentów ułożył mozaikę żydowsko-polskiej przeszłości, której cień pada daleko poza wojenne lata. Mówił także o pułapkach ludzkiej pamięci i konsekwencjach przemilczania historii, które mówią o nas najwięcej.

Dopełnieniem cyklu spotkań była rozmowa z artystką **Marią Ka**, zatytułowana „Jidysz, electro i kolejne kroki w XXI wiek”. Maria Ka opowiedziała słuchaczom o swoich fascynacjach kulturą żydowską oraz o twórczym przetwarzaniu tradycyjnych tekstów kulturowych jidysz we współczesnej muzyce elektronicznej.

FILMY

Podczas festiwalu zaprezentowano siedem bloków filmowych, w skład których wchodziły krótko- i długometrażowe filmy fabularne oraz dokumentalne.

Dominującą tematyką wyświetlanych filmów było doświadczenie zagłady oraz okupacji podczas II wojny światowej. Obok tego widzowie mieli okazję zapoznać się ze współczesną kinematografią izraelską.

Na szczególną uwagę zasługuje wyświetlony podczas festiwalu film *Mam na imię Sara* w reżyserii Stevena Oritta, opowiadający opartą na faktach historię trzynastoletniej polskiej Żydówki, która po stracie całej rodziny przejmuje tożsamość szkolnej przyjaciółki i znajduje schronienie u ukraińskiego chłopca i jego żony. Film otrzymał nagrodę Grand Prix –

Fot. Maciej Rybicki

Kamera Dawida, a aktorka odtwarzająca w nim główną rolę została uhonorowana indywidualną nagrodą dla najlepszej aktorki na 17. Warszawskim Festiwalu Filmów o Tematyce Żydowskiej 2019.

Po seansie odbyło się spotkanie z odtwórczynią głównej roli, **Zuzanną Surowy**, której udział w filmie był aktorskim debiutem. Warto podkreślić, że Surowy jest aktualnie studentką wiedzy o filmie i kulturze audiowizualnej UG.

Pokazy filmowe odbyły się dzięki współpracy z międzynarodowym festiwalem Warsaw Jewish Film Festival oraz z Ambasadą Państwa Izraela w Warszawie.

WARSZTATY

Oczywiście żaden festiwal kultury żydowskiej nie mógłby odbyć się bez tematu kulinarnego. W ostatni dzień projektu pod fachowym okiem **dr. Wojciecha Śledzia** przeprowadzone zostały praktyczne zajęcia przygotowywania żydowskich placzków ziemniaczanych, które zakończyła degustacja przygotowanych wypieków. W trakcie trzydniowego wydarzenia odbyły się także warsztaty językowe, dzięki którym uczestnicy mogli poznać podstawy języka jidysz czy nauczyć się alfabetu języka hebrajskiego.

– Tematyka poruszana na festiwalu „Shalom Polin” wybrzmiała podczas tegorocznej edycji w nadzwyczaj sugestywny sposób w kontekście aktualnych konfliktów zbrojnych i emigracji w Europie. Pokazuje to, że doświadczenia wojenne poprzednich pokoleń nie są zamierzłą historią, a pamięć i świadomość o nich jest istotna dla naszej wspólnotowej tożsamości i przyszłości – podsumowuje Tomasz Pupacz.

Oprac.
Zespół PR
ACK UG „Alternator”

Fot. Maciej Rybicki